

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscrisurile
nu se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emeric Leoner.
Wainrioh Schalek. Rudolf Mosse.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroly & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmonă pe o coloană 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tarife și învoială.

RECLAME pe pagina a 8-a o
seriă 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXIII.

"GAZETA" iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.

Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 37.

Brașov, Joi 17 Februarie (1 Martie).

1900.

Situațiunea în Austria.

Astăzi Majestatea Sa este așteptat în Viena. Prezența monarhului, care era hotărât să petreacă câte-va săptămâni în Budapesta, este în Viena urgent reclamată. Ministrul de externe Goluchowski și ministrul-șef Koerber au fost în capitala ungară și au raportat Majestății Sale asupra situațiunii critice. În urma acésta, se vede, monarhul a luat hotărârea să plece în vechia sa reședință.

Intr'adevăr, nici-odată în timpul crizei parlamentare atât de îndelungate, nemulțumirea cu mersul lucrurilor n'a fost așa de mare în toate părțile și spiritele în toate taberele n'au fost mai iritate ca acum. Deschiderea „Reichsrath“-ului a fost par'că un semnal pentru izbucnirea din nou și mai vehementă a nemulțumirilor de tot felul. Mai ales obstrucțiunea Cehilor se bazează pe motive naționale și de drept public; apoi protestele și demonstrațiunile socialistilor și în fine demonstrațiunile ațîțătoare ale extremilor germani naționali din cameră, au cauzat iritațiunea și îngrijirile, cari dau nota principală a situațiunii actuale. La toate acestea se mai adaugă și încordarea cea mare, ce s'a produs între populațiunea din Viena înasfășit prin faptul, că dietei provinciale din Austria-de-jos a votat tocmai dările acestea noua lege electorală pentru comuna Viena, atât de mult combătută de către socialisti și de către liberalii germani.

Duminea trecută partida social-democrată din Viena a conchemat o mare adunare de protest în contra noii legi electorale, ce s'a adus și votat cu concursul partidei primarului Lueger. După întrunire s'au adunat pe strade mai multe mii de persoane mai cu seamă lucrători, și au arangiat o așa numită promenadă

de demonstrațiune. Poliția a trebuit să întrevină, făcând multe arestări.

Mai este și alt necas, care agită pe socialisti: greva lucrătorilor la minele de cărbuni, care durază acum de-aprope două luni și la care iau parte vre-o 60—70 de mii de lucrători de mine. Urmările grevei se resimt foarte mult nu numai în cercurile industriale, dăr mai ales în clasele mai serece, cari din cauza scumpirii prea mari a cărbunilor sufer de lipsă de combustibil. Socialistii nu-s mulțumiți cu atitudinea guvernului în afacerea grevei. Acestei nemulțumiri i-au dat expresiune drastică deputații socialisti, precum vâdurăm, în ședința de Vineri a camerei deputaților, cerând să se pună urgent la ordinea zilei cestiunea aplanării grevei amintite.

Anunțându-se, că camera va ține ședință Lună, lucrătorii în masse mari s'au adunat înaintea parlamentului și a trebuit să se desfășure mare putere de poliție pedestră și călărăți atât în parlament, cât și înaintea palatului împărătesc pentru a împiedeca, ca demonstrația să nu degenereze în turburări.

În decursul ședinței de Lună a camerei nu s'au mai repetat scenele furtunoase din ședința trecută. Desbaterile au urmat mai liniștit, nimic nu s'a petrecut însă ce ar justifica speranța, că furtuna, ce s'a arătat în ultima ședință va trece curând și ușor.

Mai întâiu este a-se remarca declarația, ce a făcut-o președintele camerei la deschiderea ședinței de Lună, exprimându-și adença părere de rău pentru cele petrecute Vineri și adresând deputaților rugarea urgentă să se porțe în viitor așa, ca să nu provoe chemarea la ordine din partea presidentului. Dr. Fuchs, președintele, a pronunțat apoi cuvintele semnificative: „Decă s'ar continua o astfel de purtare în ca-

meră, ar trebui să mă tem în adevăr de soria parlamentarismului în Austria“.

Avertismentul acesta al presidentului, vré să dăcă cu alte cuvinte: băgați de seamă ce faceți, ca să nu urmeze disolvarea camerei și în cele din urmă pôte chiar sistarea constituției și inaugurarea unei noue ere absolutiste.

Din decursul desbaterilor ce au urmat se pôte conchide, că partidele din dreapta, luând afară pe Cehi, s'au înțeles a face să se voteze legea de recrutare, rezervându-și apoi de a-și precisa pozițiunea față cu atitudinea obstrucționistă a Cehilor. Camera a și terminat Lună cetirea întâiu a legii de recrutare. Unul din vorbitorii Cehilor a declarat, că aceștia vor vota în contra legii, însă nu ca demonstrațiune de ură contra armatei, ci pentru-că sunt mahniti asupra atitudinii cercurilor ei conducătoare.

Se pôte dăr ca Cehii față cu acésta lege să nu facă obstrucțiune, dăr tot așa de bine se pôte să voiască a împiedeca votarea ei la a doua cetire, decă până atunci guvernul nu va face ceva pentru ai mulțumi.

Din nou se ridică dăr o grea problemă, pe care guvernul austriac e chemat să o rezolve. Forțe puțin sunt însă aceia, cari mai sperază, că-i va succede a-o rezolva în bine.

Controlarea învățământului.

O măsură foarte salutară s'a luat din partea Consistoriului arhidieceșan din Sibiu în ceea ce priveșce controlarea învățământului din școlile române confesionale gr. or. ale Arhidieceșei. Sinodul arhidieceșan de repețe-oră a insistat, ca școlile să fie vizitate prin comisari aume trimiși ai consistoriului; s'au și trimis în anumite cazuri comisari în locurile, unde s'a ivit trebuința, dăr o *visitațiune sistematică* și ge-

nerală nu s'a făcut. Acésta are să se facă acum.

Consistoriul a numit 9 comisari speciali ai săi din cler, cari încă în decursul acestui an școlar vor avé să cerceteze pe cât se va puté toate școlile de pe teritorul încredințat lor, în special însă acelea, despre cari se presupune, că au mai mare lipsa de-o revisiune mai intensivă. Aceștia vor avé apoi să informeze fidel și amănunțit Consistoriul atât în ce priveșce mersul și dezvoltarea instrucțiunii, activitatea învățătorilor, cât și în privința edificiului școlar întru cât este seu nu corăspundător, întru cât școlă e îndestrată cu cele de lipsă, întru cât elevii sunt provăduți cu cărți etc. etc. Comisarii mai sunt însărcinați a-și estinde atențiunea lor și asupra tuturor afacerilor bisericesci și episcopesci, ér despre toate acestea vor avé să facă raport amănunțit Consistoriului.

Măsura acésta, despre care Consistoriul publică în numărul său de astăzi o circulară subscrisă de I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Meșianu și ierodiaconul și secretarul consistorial Dr. Elie Cristea — este cât se pôte de binevenită și nu ne îndoim, că d-nii comisari vor înțelege importanța ei și vor căuta a fi cât se pôte de zeloși și consciențioși.

Ca comisari sunt numiți următorii domni:

- 1) Pentru protopresbiteratele Brașovului, Branului, Făgărașului și al Treiscaunelor: Dr. Vasile Saftu paroch în Brașov.
- 2) Pentru protopresbiteratele Sighișorei, Cohalmului, Mediașului și al Târnavei: Mateiu Voileanu, protoiereu și asesor cons. în Sibiu.
- 3) Pentru protopresbiteratele Sibiului, Seliștei, Mercurei, Avrigului și al Agnutei: Dr. Daniil P. Barciannu, prof. sem și asesor cons. în Sibiu.
- 4) Pentru protopresbiteratele Sebeșului, Orăștiei, Devei și al Geoagiului: Ioan Droc, ppresb. și asesor cons. în Mercurea.
- 5) Pentru protopresbiteratele Zărandului, Hațegului, Iliei și al Dobrei: Dr. Pavel Oppiș, prof. gimn. în Brad.
- 6) Pentru protopresbiteratele Abrudului, Câmpenilor, Albei-Iulie și al Lupșei: Sergiu Medean, ppresb. în Sebeș.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Un erou uitat.

(Amintiri din războiul dela 1877.)

— Fine. —

II.

Séra, la Poradim, Impératul s'arbatörind victoria, a dat masă întinsă tuturor oelor, cari au luat parte la luptă. Petrecere la Impératul, bețiă în lagérul muscălesc. Ai noștri oboșiți ca vai de ei, cărpindu-și hainele sdrențurose, unii mâncau, ce bruma le-a căduț la îndemână, alții își spălau ranele ușore oblojindu-le cu unt de pojarăniță adus de-acasă, fă-care cu nevoia lui, însă cu toții ferindu-se de băutura, care fură mințile.

- Grea luptă, mși Ioane!
- Grea Morarule!...
- Câți am rămas?
- Din 250 numai 82....
- Sărmanii!... Dumneșcu să-i ierte!
- Așa li a fost scris...
- Pe aceștia, îi îngropăm mâne creștinesce, fără să-și fi făcut ris păgânul de trupurile lor.

— Ni-o ajuta Dumneșcu.
— Da de căpitanul nostru, hei! ce dicit?...
— Minune mă!... a scăpat ca prin urechile acului, deși mereu în frunte și totdeuna acolo, unde era toiul primejdiei.

— Cum să nu te duci nebun, când te oălăzuesce un așa om!... Ș'acum îi aud graiul: „Înainte copii, curagiți, o să ne ajute Dumneșcu!“ Par' că era Făt-frumos, că dăr numai așa o fi fost Făt-frumos, bun la suflet, drept la judecătă, și bărbat în luptă.

— Mai rămâne vorba?...
— Când l'a rănit arapul, eram lângă densus, nici n'a cricnit; numai s'a oțerit puțin și uitându-se cu dispreț la pocitura oea buzată, i-a aruncat un pumn de țerînă în față.

— Și când i-a tăiat cele trei degete dela mâna dreaptă, le-am văduț eu căduțe, erau pline de viață, tremurau sărmanele par' că-și căutau trupina. După-ce s'au scurs de sânge s'au sgăroit încetinel, îngălbiniindu-se ca turta de cëră, și au rămas acolo, reslețe pentru veciă.

Cam așa vorbeau între dênșii ostașii noștri. . . . .

La Poradim, masa era pe sfirșite. Impératul ridică un toast în cinstea vitejilor, felicită pe comandanți, apoi intrăbă cu dinadinsul, unde sunt acei, cari au condus a doua parte a asaltului?... Raportul dat era prea laconic: „S'a luat reduta“ și alt nimic.

La întâia întrebare marii Duc și întreg statul-major cercetau numărósele mese, ca să vadă eșind din rânduri comandanții... Nimeni!

Impératul mahnit rosti:
— Cum? au rămas cu toții pe câmpul de luptă? nici unul n'a scăpat?
Aceeși tăcere.

Impératul, care urmărise aproape toate mișcărilor, părea mirat.

— Mi-se pare, că au luat parte și Români?

— Da!... răspuse un șef, o simplă companie, un număr neînsemnat de ómeni, cu un căpitan, și...
— Să viă căpitanul, decă mai trăesce!...
Din fundul meselor, étă se ridică și înainteză anevoiă, un om ca la cinc-șec de ani, cărunț, palid la față, descoperit, cu fruntea legată, mâna dreaptă atărând de gât, piciorul umflat, haina ruptă ciuruită

de glónțe și baionete;... astfel se opresce înaintea Țarului.

- Cine ești? întrebă Impératul.
- Căpitanul, care a comandat compania, răspuse el în muscălesce.
- Al cui fiu ești? dișe ér Țarul, mirat, că soie limba nordului.
- Sunt fiul preotului C..... din Tataras.
- Tataras, în ce țară?
- Impérate, e numele unei mahalale din Iași.
- De unde scii rusesoe?
- Cât am fost unter-offiir la granița noastră din Bugeacul Basarabiei, am învățat și limba și comanda dela cazacii Măriei-Tale.
- Și din toți câți au luat parte la atac, numai tu ai scăpat?
- Ba nu, Impérate, eu și 82 din 250 de făcăi.
- Nu te întreb de soldații mei, ci de comandanții mei.
- Să nu fiă cu bănat, comandanții Măriei-Tale au găsit privilegiul să scape mai înainte de-a se lua reduta.
- Cum așa?... nu te prioep... dișe

7) Pentru protopresbiteratele Clușului, Turdeii și al Ungurașului: Grig. Pletos, protoiereu și prof. gimn. în Năsăud.

8) Pentru protopresbiteratele Deșului, Solnocului și al Cetății-de-pétră: Dr. Eusebiu Roșca, asesor cons. și dir. sem.

9) Pentru protopresbiteratele Reghinului, Bistriței și al Murăș-Oșorheiului: Dr. Elie Cristea, ierodiacon, secr. și asesor cons. în Sibiu.

„Reichsrath“-ul austriac a ținut alaltăerî ședință. La ordinea zilei fiind proiectul de lege pentru *contingentul de recruți*, au vorbit: *Horica* (ceh) plângându-se, că domnitorul este rău informat asupra poporului cehic. Guvernul a făcut o afacere politică din cestiunea „zde“, pentru-ca să facă imposibil pe deputații cehi. Tripla alianță va fi desfăcută odată cu forța armelor. Nu votază proiectul — *Bianchini* respinge de-asemena proiectul și dice, că la marină elementul croat e persecutat în favorul Italianilor și Maghiarilor. — După ce a mai vorbit *Gnisov* Vladimir pentru proiect, camera a trecut la desbaterea propunerii de urgență privitoare la greva minerilor. La finea ședinței *Wolff* se provoacă la datele cuprinse în interpelația adresată ministrului-președinte, după cari guvernul a spriginut pe *Anglia jăfuitore* în războiul ei *hofesc* contra eroicilor Buri. Două mii de cai unguresci s'au dat spre scopul războiului, s'au transportat articoli militari din magaziiile din Brünn, ba chiar și paturile confecționate pentru armata austriacă, au fost date Angliei. Drept aceea pretinde, ca său ministru-președinte, său ministru „landwehr“-ului să răspundă și să declare pe cuvânt de onoare, dacă s'a întâmplat ori nu această vătămă flagrantă a neutralității?

Comisiunea bugetară a Camerei române a ținut săptămâna trecută două ședințe plenare. Cu această ocaziune d-l *Take Ionescu*, ministrul de finanțe, a declarat, că pe lângă economiile introduse trebuie să se mai reducă cheltuielile cu încă cinci milioane franci și anume: 1,200,000 la căile ferate; 150,000 la ministerul de finanțe; 600,000 la ministerul de culte și instrucție; 2,500,000 la rebel; 300,000 franci în fine la ministerul de interne, reducând lefurile prefectilor și altele. D-l *Nicolae Filipescu*, raportorul general al bugetelor, împărțind vederile ministrului de finanțe, a propus, ca pe viitor inițiativa parlamentară să nu mai prezinte nici un proiect de lege, care ar ocasiona cheltuieli, decât în același timp nu se crează și veniturile necesare pentru acoperirea cheltuielii. Comisiunea bugetară s'a arătat favorabilă acestei idei și d-l *Filipescu* a și prezentat Camerei o propunere în acest sens. D-l *Emil Costinescu*, luând cuvântul, a arătat, că economiile propuse nu sunt suficiente, deoarece

d-sa crede, că efectele crizei din 1899 se vor resimți multă vreme încă. Până acum se importa anual 50 milioane franci aur pe calea împrumuturilor. Acum trebuie să le suprimăm și să facem economii. Prodigalitatea din administrația căilor ferate mai cu seamă trebuie să înceteze.

După cum se vede, dice „C. Fin.“, comisiunea bugetară, fără deosebire de color politică, își dă bine seamă de situațiunea grea, în care ne aflăm și e firm decisă a asigura țării un budget bine echilibrat.

Un discurs la Câmpulung.

După cum se știe, la *Câmpulung* în Bucovina s'a ținut în 19 Februarie n. o importantă adunare de alegători români. În această adunare d-l deputat *Dr. George Popovici* a adresat către alegătorii săi un discurs foarte bărbătesc, în care după o scurtă și frumoasă introducere, dice:

Dacă vom rămâne inimoși și integri, atunci în ziua în care am fost aici ales, au apus pentru tot deuna acele timpuri negre și scârbóse, în cari gendarmii și comisarii porunceau Românului, cine să fie ales deputat. Poporul s'a trezit din greul său somn. El știe ați, că are drept la liberă și nestinghirită voință în alegeri. El știe, că nici presidentul din Cernăuți, nici căpitanul districtual, nici alt dirigător n'are voie să se amestece în alegeri, necum să poruncască cui-va, său să-l îngrozască. Aspre sunt pedepsele legii pentru acela, care vatămă libertatea alegerei, și vă făgăduiesc, că fără cruțare am să chem în judecată pe acei făcători de rele, cari vor impila poporul cu prilejul alegerilor. (Aplause.) Laudă lui *Dumneșeu*, că ne-am învrednicit a ajunge acest frumos timp de redesteptare. Să ne pătrundem de lumina lui, să ținem morțiș la învățăturile lui. Trebuie să luptăm sub stégul victorios al partidului național pentru acest pământ, giuvaerul scump al vieții constituționale: independența și libertatea alegătorilor (Aplause.) Numai un deputat eșit din alegeri libere și curate va apăra credincios, integru și cu zel ferbinte interesele alegătorilor. Cine e ales din porunca căpitaniei, sluga căpitanului rămâne și va face hatăruri ocăruierei pentru hatărul primit. (Așa e! așa e!)

După acesta d-l *Popovici* a spus întreaga luptă a partidului național român din Bucovina, precum și dorințele și postulatele Românilor, și a încheiat dicând:

Bar. Bourguignon ne-a creșut său lași, său slab. De aceea nu s'a sfii să ne provoace frivola la o luptă crâncenă. Noi am primit-o și-i vom dovedi, că suntem bravi

și tari (Aplause.) Noi putem suporta un război (Așa e!) și nu ne neliniștim, decât sörtea lui de-ocamdată e schimbăciósă și norocul nu ne slujește imediat după cum am merita. Nu suntem mulți, dér rându-urile noastre sunt însuflețite de credință, ca oștile din cruciate. Noi șcim, că bărbăția noastră va decide sörtea acestei țări și această convingere dă sufletului nostru mărimă și risipesce din el micile slăbiciuni.

Bărbați din munții *Câmpulungului!* vină ori-ce va vré, noi să rămânem uniți, înțeleși și cu inimă vitéză. Să stăm ca stâncă de pe *Rarău*, care rămâne neclintită, când corbul rabiat, care vré să lovescă, își sparge ciocul și capul de ea și cade adânc în abis (Aplause).

Bărbați din *Câmpulung!* noi nu vom depune armele, ori-cât de sângerate ar fi, până nu va veni o cărmă a țării, a cărei devisă va fi: dreptate și bunăvoință pentru Român! (Aplause marî, prelungite.)

Războiul din Africa sudică.

Capitularea lui Cronje.

Mare catastrofa l'a ajuns, în fine, pe generalul bur *Cronje*, care timp de o săptămână și mai bine a desfășurat cea mai grozavă rezistență contra trupelor lui *Roberts*. Telegrama, ce a trimis-o generalismul engles la *Londra* ieri dimineața la 7 ore și 45 minute din *Paardeberg*, se confirmă și prin alte sciri private. Textul telegramei lui *Roberts* este următorul:

Paardeberg, 27 Februarie. (7 ore 45 min. dimineața) „Ați dimineața Cronje s'a predat necondiționat cu toate trupele. Cronje se află acum în lagărul meu ca prizonier. Efectivul trupelor sale îl vom afla mai târziu. Sper, că guvernul Majestății Sale va lua cu satisfacție la cunoștință acest succes în ziua aniversării luptei dela Majuba.“

Așa déră *Roberts* a secerat acest succes, după cum însuși dice, în ziua aniversării luptei dela *Majuba*, când adevărat înainte cu 19 ani Buri au nimicit oștea Englesilor.

La *Paardeberg* a fost o luptă pe viață și morțe, dér nu numai pentru Buri, ci și pentru Englesi. Dacă vom avé însă în vedere, că 56,000 de Englesi luptaseră în contra a vre-o 8000 de Buri, n'avem să ne mirăm cătuși de puțin de succesul lui *Roberts*. Din potrivă lumea trebuie să se mire, că Englesii numai după opt zile au fost în stare a sili pe *Cronje* să capituleze.

Este acum o mare întrebare, că ce vor face Buri, și ce vor face și Englesii? Multămi-se-vor și unii și alții numai cu atât? Agenția transvaaliană din *Bruzella* desminte hotărît scirea, că pierderea dela *Paardeberg* ar constrînge pe Buri de a primi o pace rușinosă. Chiar nici căderea capitalei statului *Oranje*, dice o telegramă din *Bruzella*, nu i-ar pute constrînge pe Buri de a depune arma și de a-se umili. Asta ar însemna așa-déră, că războiul e pe departe de a fi sfârșit și încă de aci încolo avem să ne așteptăm la lupte marî între cei doi inimiți. Desastrul dela *Paardeberg* pöte fi o răzbunare pentru *Majuba*, dér nici decăt o victoriă completă a Englesilor.

A 5-a încercare a lui Buller.

„*Central News*“ primesce din *Chieveley* o telegramă din care se vede, că *Buller* a trecut a cincea-öră *Tugela*, ca să mergică la *Ladysmith*. O telegramă a lui „*Times*“ însă vestesce, că Buri au impedit deocăt înaintarea lui *Buller*, care a făcut *Vineri* un asalt asupra șanțurilor inimicului. În fruntea grosului armatei englese se află brigada lui *Hurd*, care înaintând spre *Railway hill* a îndreptat un foc violent asupra unei înălțimi ocupate de Buri, dér pușcăturile nu li-au făcut acestora nici o stricăciune.

Buller anunță la *Londra*, că în luptele din 20 până în 24 Februarie a avut pierderile următoare: au cădüt 7 ofițeri, între cari 3 coloneli, 31 au fost răniți și 1 a dispărut.

Lupte între Buri și Englesi.

Buri au atacat la *Sterkstroom* lângă *Stormberg* trupele englese de sub comanda

generalului *Gatacre* și au alungat pe Englesi, cari au avut pierderi mari. Intre morții acestui atac, care s'a dat la 25 Februarie, se află și colonelul engles *Hostiks* și căpitanul *Montmorency*. Buri s'au luptat foarte eroicesce. Pierderile totale ale Englesilor, cari au fost mari, nu sunt încă cunoscute.

America filo-bură.

Lui „*Times*“ i-se anunță din *Washington*, că simpatiiile Americanilor pentru Buri sunt atât de mari, încât reelegerea lui *Mac-Kinley*, care e prieten al Englesilor, se pare a fi primejduită. Factorii cei mai influenți din America au făcut atent pe *Mac-Kinley* să-și schimbe atitudinea, decât mai vrea să fiă președinte.

Cronje.

Aristocratul și milionarul engles *Robinson*, care a petrecut mulți ani între Buri și care cunoșce din fundament pe locuitorii celor două republice, s'a exprimat astfel despre genialul beliduce *Cronje*:

El cunoșce de mult, căci mi-e vechiș amic și mi-ar plăcé să-i string mâna în semn de manifestarea admirațiunei mele pentru el. *Cronje* ne este adversar, însă eroismul său neîntrecut trebuie să-l recunoșcem. Cel-ce cunoșce pe *Cronje*, nici nu putea să aștepte alt-ceva dela el. Nici un general bur nu esereită atâta putere spirituală asupra ómenilor săi ca *Cronje*; e destul o singură vorbă scósă din gura lui, ca să le inspire curagiū. *Cronje* și-a ales *Paardeberg*, pentru-că e apröpe de *Bloemfontein* și pentru-că este un punct de apărare eminent... *Cronje* e om mic de statură, înțelepciunea i-o poți ceti din față; ochii lui tradéză o gravă liniște internă. El se trage din o vechiă familie hugenotă din *Francia*, care a emigrat în urma edictului din *Nantes*. Familia își scria numele atunci *Cronier*. *Cronje* al nostru este un bărbat de-o rară istețime și știe să-și afle scăpare chiar și din situațiunea cea mai grea. Sângele rece nici-odată nu-l părăsesce, nu vré să știe nici de cel mai mare pericol, însușiri acestea, cari îl fac par excellence un vestit general. Faptele săvârșite de el în războiul din anii 80 sunt încă în prospătă memorie. Nevasta lui este o soție vrednică, și e tot atât de curagiósă ca și el. Ea s'a dus cu *Cronje* pe *Paardeberg*, unde îl îngrijesce. Este o cutezată scornitură, că ea și-ar fi îndemnat bărbatul să capituleze, căci femeile bure sunt dimpotrivă cele mai curagióse și mai neînfrante adversare, ele își însufleșec bărbății la luptă. Asta s'a vădüt și în războiul trecut, când s'a esperiat cum înseși femeile bure încărcau tunurile în timp ce bărbății erau ocupați cu desocăroarea lor.

SCIRILE ZILEI.

— 16 (28) Februarie.

Adunarea generală a „*Timișanei*“ s'a ținut Sâmbăta trecută, 24 Febr., în *Timișóra*. Despre decursul ei ni-se scrie: Adunarea „*Timișanei*“, instituit de credit și economii, a fost bine cercetată. Ședința s'a deschis la ora 9¹/₂ a. m. sub presiunea directorului executiv *P. Rotariu*, și a decurs în ordine și liniște. Adunarea în unanimitate de voturi a aprobat rapörtele, bilanțul și proiectul despre împărțirea venitului curat de fl. 32.497.17 împărțindu-se astfel: 1060 fl. spre scopuri culturale, anume: 1) Despărțământului din *Timișóra* al „*Asociațiunei*“ 400 cor. 2) Alunelui român din *Timișóra* 300 cor. 3) Tractului protopresb. *Timișóra* 200 cor. 4) Convictului gr. cat. *Lugoș* 100 cor. 5) Societății: „*Petru Maior*“, „*Carmen Silva*“, „*Rom. Jună*“ 160 cor. 6) La 10 școle rurale conf. din diferite comune 460 cor. 7) Societății de lectură „*Ioan Popasu*“ din *Caransebeș* 10 cor. 8) Unor studenți sëraci 50 cor. etc. Dividendele pe anul trecut fac 15 cor. de acți și se plătesc imediat pe lângă prezentarea cupónelor. Adunarea s'a încheiat la ora 1 d. m.

Recunoșcerile. D-l deputat *Alexandru Ciurcu* a propus în camera română, ca în viitor recunoșcerile calității de Român

Țarul, privind cu dispreț pe șeful, care-i făcuse raportul.

Și căpitanul C. povesti fără incușur faptul, precum s'a întâmplat... și terminând adause:

— Nu-mi pare rău, că am învățat rusesc, mi-a fost de folos.

Impăratul ascultă cu multă luare aminte până la urmă, apoi întorcându-se către șef, roști plin de mâniă:

— Astfel imi faceți rapörtele?... Să-mi dai lista comandanților!

Și înaintând către căpitan, care abia se mai putea ține pe picioare, îl sărută pe frunte.

— Ești un brav. Ca răsplată îți dau ceea-ce încă nimănui n'am dat, decorația dela spada mea.

Și desfăcându-și marea cruce bătută în pietre scumpe, i-o legă la spada-i pătată de sânge.

— Când vei voi, ești bine venit în țera mea; coboritorii tăi vor fi crescuți sub îngrijirea noastră, ér tu, ori unde te vei afla, de anul nou, s'o soii, arată ambasadiorilor mei semnele acestei decorațiuni și vei primi o mie de ruble pe fiă-care an și pe totă viața.

Căpitanul sărutând mâna împăratului,

cu lacrimile în ochi gata să picure, abia putu îngâna:

— Să trăesci *Măria Ta!*...

Sprîjinit de către un medic, căpitanul C. trecu pe dinaintea fronturilor de ofițeri superiori, cari cu privirile ațintite asupra lui și cu mâinile la chipiu îl salutau milităresce, până ce-l pierdură din vedere.

Impăratul întorcându-se către marii Duoi și toți șefii superiori le roști:

— De mi-ar fi armata mea pe jumătate, însă numai cu viteji, ca cei din compania căpitanului, ași cuceri o lume.

Și arată cu mâna către Indii...

III.

În una din capitalele Europei, la finea care întâiu Ianuarie un bătrân, îmbrăcat milităresce, se duce la ambasadă. Ambasadorul, atașatii militari și toți cei de față, la intrarea lui se scólă în picioare, militarii drept și, cu mâna la chipiu și respectuos salută pe unul din acei viteji ai neamului nostru, pe care istoria îi uită și generalii ruși îi negă.

(„*Noua Revistă Română.*“)

Vasile Cosmovici.

să se facă tot în mod individual, dăr pe liste de câte deose proiecte de recunoștere de-odată. Printr'asta țintesc să se pună odată capăt sistemului de până acum, după care mii de Români așteptă cu anii zadarnic să fiă recunoscuți cetățeni. Propunerea d-lui A. Ciurcu e acoperită de 72 iscălituri ale d-lor deputați din toate grupările. Ne putem aștepta deci, că d-l Ciurcu va reuși a face să se întregescă regulamentul Camerei, primindu-se dispozițiunea propusă, ceea-ce va servi numai interesului național român.

„Maghiarii gr. cat.“ la Roma. Foile ungurești ne spun, că la 4 Martie n. vor pleca la Roma peregrinii „maghiari gr. cat.“ sub conducerea episcopilor Ruteni Firozak și Valyi. În zilele dela 6—9 Martie o deputațiune din acești Ruteni rengați va merge la Papa și-i va prezenta memorandumul pentru „legalizarea limbei liturgice maghiare“. Deputațiunea va fi condusă de Szabo Jenő, capul mișcării introducerii în biserică a limbei liturgice maghiare, ér memorandumul va fi prezentat de episcopul Valyi.

Subvențiunile austro-ungare în România. Cetim în „Curier. Financiar“: „Scirea publicată de unele ziare din Bucuresci, al căror eocu ne-am făcut și noi, cum-că e vorba, ca și subvențiunile din Austro-Ungaria, ce se acordă bisericilor și școlilor catolice din România să se depue la casa de depunerii, nu se confirmă. Diarele oficiose dau acestei sciri cea mai formală desmintire“.

Conferență episcopescă. Primatele catolic Vasary a convocat pe episcopii romano-catolici la o conferență pe ziua de 3 Martie. Probabil, că conferența se va ocupa cu cestiunea autonomiei.

Papa de 90 de ani. În 2 Martie n. papa Leo XIII va implini 90 de ani din viață. Din incidentul acesta se va face o mare serbare în Vatican, pentru care încă de pe acum se fac mari pregătiri.

Comerțul Austro-Ungariei în 1899. După raporturile oficiale cu privire la comerțul exterior al teritoriului vamal austro-ungar, importul a fost în 1899 de 790,300,000 fl. ceea-ce constituie o scădere de 29,500,000 florini relativ cu 1898, și esportul s'a urcat la 928,400,000 florini, a-deoă cu 120,800,000 florini mai mult, decât în anul precedent. Esportul a întrecut deci în 1899 importul cu 138,100,000 florini, pe când acesta din urmă a fost inferior esportului cu 12,200,000 fl. în 1898.

Camera comercială rusescă în Paris. Banca rusescă în unire cu marii comercianți ruși a decis înființarea unei camere comerciale rusești în Paris. Ambasadorul rus din Paris, prințul Urusov, a primit postul de președinte de onoare al camerei, ce se va înființa.

Morțea unui filantrop. În Belgradul Serbiei a murit de curând locotenentul pensionat Milije Nicolici, care a testat totă averea sa de 150,000 franci casei orfanilor din Belgrad. Nicolici a adunat acea avere printr'o estra-ordinară cruțare. Nu cheltuia la zi, decât 24 cr.; îmbrăcămintea și albiturile și-le petecea însuși; a purtat un palton timp de 20 de ani, care era în urmă aproape numai din petețe, atâta îl cărpise filantropul. În testament a lăsat să fi înmormântat cât se poate de simplu, cadavrul să-i fi așezat într'un cosciug de lemn și să-l îmbrace cu uniforma de caporal, ce avusese odată. Dorința acesta însă nu a fost respectată, căci el fu așezat într'un cosciug de metal.

Planurile lui Menelik. Sfetnicul regelui Menelik, inginerul Ilg, a sosit zilele trecute în Marsilia și cu învoirea stăpânului său va rămâne în Europa timp de un an. Ilg spune, că nu e însărcinat cu nici o misiune specială, dăr ar voi totuși să viziteze pe miniștri Waldere-Rousseau și Delcassé, căci dăce, că stăpânul său încă are mare dorință de a trăi în pace cu Franța. Conflictul, ce izbucnise de curând la granița Tigrio și Sudan între Franța și Abi-

sinia, a încetat aproape de tot, și Menelik speră, că în urma restabilirii stărilor paenice, va pute vizita esposiția din Paris.

Nou călău în Viena. Dilele aceste a depus jurământul noul călău al Vienei Lang. Lang a fost mai înainte catagiu și a căpătat noul post, fiind-că dintre cei 18 concurenți, el a asistat la mai multe casuri de execuțiune și fiind-că era și vice-președintele clubului atleților din Simmering. Printre concurenți au mai fost un croitor, un brutar și un student ajuns în stare scăpătată.

Un tun înmormântat și apoi înviat. Pe câmpul de război din Africa-sudică s'a petrecut următoarea întâmplare: O mică trupă de Buri, impresurați de Englesi, își apărău viața cu un singur tun, în care le stetea totă puterea. Englesii îi aduseseră într'o strimțore atât de mare, încât Buri trebuiau să se retragă repede, să se dea prinși. Năcazul Burilor era acum, că dacă se vor retrage, tunul va ajunge în mâna Englesilor. Ce să facă deci? Deodată îi veni comandantului bur idea să arunce tunul într'o gropă, să-l astupe cu pământ, să-i ridice de-asupra un mormânt și să-i pună o cruce de lemn. Apucătura a succedea de minune. Englesii, creșdend, că au de-a face cu mormântul unor ostași căduți, n'au mai umblat să le turbure liniștea, ba încă li-au decorat mormântul cu flori de câmp și cu o cunună, creșdend de sigur, că sunt morți de-ai lor. La câte-va zile după asta, însă, Englesii erau s'au retras și Buri își reocupară pozițiile de mai înainte. Atunci desgropară tunul și-i deteră erași viață, sloboșind din el bombe înverșunate asupra Englesilor.

Petrecerea „Reuniunii Crucea roșie“. Primim spre publicare următoarele: Comitetul „Reuniunii Crucea roșie“ din loc cu onoare aduce la cunoștința publică, că „Reuniunea științifică și casina militară“ din loc arangeză în favorul reuniunii mai sus amintite o producțiune teatrală în Reduta orașenească, Lună în 5 și Marți în 6 Martie n. c., la care cu onoare invită pe onoratul public. Prețul locurilor e prețul usitat al locurilor de teatru. Bilete se dau din 4 Martie 1900, Duminecă dela 8 ore dimineața începând la casa teatrului din Reduta.

Programul:

- 1) Ruinele cetății, operetă într'un act, scrisă de Carol Caro.
- 2) Un erou cută, mimică într'un act, scrisă de A. Kellner.
- 3) Balet de copii.
- 4) Dece fete și nici un bărbat, operetă într'un act, scrisă de F. de Suppé.

Se observă, că acest program este pentru ambele seri și că biletele pentru sera de 5 sunt albe, ér pentru sera de 6 Martie sunt pe deasupra provădute cu o trăsătură.

Convocare.

Brașov, 12 Faur v. 1900.

Societatea sodalilor români „Lumina“ din Brașov își va ține adunarea sa generală Duminecă în 27 Faur v. c. la 3 ore p. m. în localul societății cu următoarea ordine de zi:

- 1) Raportul comitetului.
- 2) Raportul cassei.
- 3) Intregirea comitetului
- 4) Propunerii.

Arseniu Vlaicu, Leontin Savu,
președinte. secretar.

Dare de sémă și mulțamită publică.

Făgăraș, Febr. 1900.

Cu ocaziunea petrecerii arangiată de Reuniunea femeilor rom. gr. or. din Făgăraș și jur a încurs la cassă, din vinderea biletelor, bazar, buffet etc. suma de 629 cor. 16 fil. și s'au spesat 305 cor. 10 fil. a rămas deci venit curat 324 cor. 6 fil.

Au intrat suprasolviri și oferte marimonose dela p. t. următorii binevoitori: Ana Motoc 5 cor. Vasile Podoba dir. de bancă în Clușiu 4 cor. Nicolae Chiornita și Dr. I. Rosenberger adv. câte 3 cor. Dr. Fejervari adv. 4 cor. Ioan Taffan, Victor

Vulcan, D-na Aneta Stoica de Vișt. Dr. G. Moldovan medic, I. Dombradi, I. Guiman, Capitan Iános câte 2 cor., George Borzea, Adolf Fleisig, George Mândrean, G. Streza, Iosif Ciora, N. N. câte 1 cor.

Mai departe au donat obiecte pentru bazar p. t. D-nele Lucreția Micu, Eugenia Turcu, Paulina Mețian, Valeria Benjamin Popp. Zinea Pandrea din Clușiu, Hareți Clonția, Victoria Aron, Eugenia Păcală și Maria Dan, d-rele Elena St. Popp, Valentina Chiornita din Cuculata, Maria Bucisan din Seliște, Lenița Pandrea, Veturia Podoba din Clușiu, Iuliana Darvași inv. în V. Recea, Victoria Grama și Letiția Grama din Riușor.

Asemenea d-l Dr. Nicolae Șerban deputat dietal și adv. a donat mai multe obiecte pentru „bazar“.

P. t. d-nele Eugenia Turcu, Elisabeta St. Popp, d-rele Elena St. Popp, și Marița Turcu au dat tot concursul la vinderea obiectelor în „Bazar“, precum și d-na Ana Popa Radu și d-ra Letiția Popa-Radu în chioscul chinezesc.

Tuturor acestor p. t. marimonosi sprijinitori, comitetul reuniunii își ține de plăcută datorință a-le exprima pe această cale căldurose mulțamiri.

Din ședința comitetului Reuniunii femeilor rom. gr. or. ținută în Făgăraș la 15 Februarie 1900.

Maria Dan, I. Berescu,
presidentă. secretar.

Corul vocal rom. gr. or. din Lipova invită la concertul împreună cu reprezentațiune teatrală și cu petrecere de dans, ce se va ține în sala hotelului „Regele Ungariei“ Duminecă în 20 Faur (4 Martie) a. c. Inceputul punct la 7¹/₂ ore sera. Intrarea cu bilete: locuri numerisate, de persoană: rândul 1—2 1 cor. 20 fil., rând 3—4 1 cor., rând 5—6 80 fil., loc de stat 50 fil. Venitul curat este destinat pentru procurarea hainelor de „Călușeri“. — Suprasolviri se primesc cu mulțamită și se vor chita pe cale diaristică.

Programul: 1) „Imnul Unirii“ cvartet, cor mixt; 2) „Stăncuța“ sextet, de G. Musicescu; 3) „Limba mea“, poezie de N. Stejărel, declamată de corista Maria Popovici; 4) „Trecuți valea“ cvartet cor mixt, de I. Mureșianu; 5) „Lelea vităza“ textet, de G. Musicescu; 6) „Neamțul la bătaia“ anecdotă de I. A. Bogdan, predată de coristul Ioan Micalăcean. Se va reprezenta apoi 7) „Sore cu plăie“, comedie într'un act de Iosif Vulcan prin coristele și coriștii: Sofia Popovici, Maria Popovici, Saveta Morariu, Sav. Mocărlan, Persida Russu, Dragh. Stanii, Const. Putici, Atanasie Russu, Petru Risti, Const. Dehelean, Const. Joiescu, Silviu Cimu, Mitra Russu. — 8) „Răsunet“ sextet, de I. Mureșianu, — I. Vidu.

ULTIME SCURI.

Londra, 27 Februarie. Roberts anunță, că Buri prinși sunt cam 4000; dintre aceștia 1500 sunt oranjeni, ceilalți transvaalieni. S'au luat 6 tunuri.

Telegrama lui Roberts a fost cetită la camera. Redmond Joe a exclamat: 3000 de Buri făcuți prizonieri de 40,000 Englesi, ce victorie glorioasă! (Risete!)

Cronje a plecat la Capstadt, unde au fost duși și ceilalți prizonieri.

Bruxella, 27 Februarie. Agentul din Transvaal Dr. Leyds face cunoscut, că cu totă capitularea lui Cronje, războiul se va continua până la cușit, decât Anglia nu va oferi pace acceptabilă.

Lorenzo-Marquez, 27 Februarie. Un număr însemnat de Englesi și străini părăsesc Transvaalul.

Londra, 27 Februarie. Telegramme private încă anunță capitularea lui Cronje. Nu se poate descrie bucuria, ce a pricinuit scirea capitulării lui Cronje, supranumit aici „leul dela Paardeberg“. De-alungul stradelor cutreeră grupuri numeroase de omeni. Aici se crede, că războiul se apropie de sfârșit, deore-ce în câte-va zile Roberts va fi la Bloemfontein și Anglia va pute impune pacea cel puțin unuia din statele Burilor.

DIVERSI.

Populațiunea Europei. Un profesor german, Supau, a evaluat populațiunea Europei la 381 milioane de locuitori în cifre rotunde, în creștere cu 79 milioane față cu populațiunea din 1870, ceea ce dă o creștere anuală de 3 milioane locuitori aproape. Densitatea mijlocie a populațiunii Europei este de 39 locuitori pe kilometru pătrat. Dacă se consideră fiă-care țară în parte, Belgia este aceea, care oferă cea mai mare densitate (224 locuitori de kilometru pătrat). În urmă vin Țările de jos (152), Insulele Britanice (127), Italia (111), Imperiul German (97), Elveția (11), Franța (71), Danimarca (58) etc. Densitatea minimă se vede în Rusia (31), Suedia (11) și Norvegia (6). D. Supau a grupat pentru diferitele țări toate orașele, care posed o populațiune de 100.000 locuitori cel puțin. Imperiul german posedă 29, Austro-Ungaria 6, Belgia 5, Spania 6, Franța 12, Grecia 1, Insulele Britanice 34, Italia 12, Norvegia 1, Țările de jos 1 și Turcia 1. În Germania sunt cu 50.000 locuitori 57 orașe; în Austria 18, în Belgia 10, în Spania 18, în Franța 34, în Grecia 3, în Angliera 67, în Italia 27, în Norvegia 2, în Țările de jos 8, în Portugalia 2, în România 1, în Rusia 50, în Sârbia 1, în Suedia 3, în Elveția 4, a-deoă în Europa sunt 308 orașe, cari au împreună o populațiune de 56¹/₂ milioane locuitori, ceea ce face 15% din populațiunea totală.

Calculule celebre. Cu toate, că un secol este numai o picătură într'o imensă mare a veciniciei, el este pentru noi omenii un timp îndelungat. A trăi o sută de ani, este pentru un om un veac și puțin se pot bucura de c așa mare favore.

Cât de lung este un secol? El are 1200 luni, 5200 săptămâni, însă mai bine calculat el are 5217, fiind-că fiă-care an are câte una, ér cel bisect câte 2 zile mai mult, decât au cele 52 săptămâni. Numărul zilelor este de 36,524, fiind-că un secol are 76 de ani ordinari și 24 ani bisecți. Un secol are prin urmare 876.576 ore.

Un om ar pute să percurgă într'un secol un drum foarte lung, chiar deoă ar face numai 10 ore pe zi. Deoă scotim pe ceas 5 kilometri, atunci omul acesta ar face în 36.524 zile sau 365.240 ore un drum de 1.826.200 kilometri, o distanță tot atât de mare, ca atunci când ar percurge el ecuatorul în jurul pământului de 45-ori, fiind-că scit este, că pământul are o circumferință de 40.000 kilometri. La acest drum nu s'a avut în vedere diferitele piedeci, bună-ora ca munți, apă etc. etc.

Cât privește un voiaj la sora, drumul timp de un secol ar deveni numai o fracțiune, fiind-că distanța de 148 milioane kilometri dela pământ până la sora, ar trebui s'o percurgă timp de 81 secole, pentru a pute ajunge la el.

Pentru a trece la mărimea cifrelor mari, să facem de exemplu calculul cât timp ni-ar trebui nouă să numărăm un milion sau o miliardă de lei. Cât de departe am pute ajunge cu acest calcul într'un secol? Dacă am calcula necontenit fără să mâncăm, fără să dormim sau să ne odihnim și luând ca normă pentru un minut 60 piese calculabile, atunci putem ajunge într'o oră la cifra de 3.600, într'o zi 86.400, într'un secol de 36.524 ori atâta, a-deoă 3.155.673.600 sau 3 miliarde, 155 milioane, 673 mii și șee sute. Această cifră cred, că este destul de mare.

Datoria francesă a războiului din 1871, compusă fiind din piese de câte un leu, nu s'ar pute calcula în modul arătat mai sus nici într'un secol; cu o muncă de 10 ore pe zi ai ajunge într'un secol, de abia la cifra de 1.314.864.000.

Literatură.

„Primul Almanach Macedo-Român“ a apărut în Constanța, Tipografia „Aurora“ Ilie M. Grigoriu. Este redactat de un comitet macedo-român, constatator din d-nii: T. G. Dabo, P. Vulcan, Dr. T. Șunda și N. Tacit. Prețul 2 lei esemplarul. Almanachul e foarte bogat în cuprins; conține: calendaristică, biografiile și portretele mai multor bărbați de stat, literați și poeți ai imperiului, ai ministrilor din regatul României și ai altor mari patrioți macedo-români; apoi școla, biserica, eforturile, episcopatul și apostolii romanismului din Macedonia etc. etc. Materialul peste tot e foarte variat și interesant, oferind o lectură prețioasă pentru ori-ce Român. Venitul, ce se va realiza din vânzarea acestui Almanach, e destinat în favorul bisericii române din Crașova.

